

ÇATIŞMA ÇÖZME KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Uzman Muhammed BAYIR
Milli Eğitim Bakanlığı
muhammedbayir2621@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8503-3332

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 10/10/2022

Revize Tarihi: 15/12/2022

Kabul Tarihi: 29/12/2022

Atf Bilgisi: Bayır, M. (2022). Çatışma çözme konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi (SÖAD)*, 2(2), 131-146.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin analiz edilmesidir. Bu kapsamda çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin tez türüne, çalışılan öğretim kademesine, veri kaynağına, çalışma grubundaki kişi sayısına, amaçlarına ve yöntemlerine ilişkin dağılımlarının nasıl olduğu belirlenmiştir. Araştırma betimsel içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda YÖK Ulusal Tez Merkezine "çatışma çözme" anahtar sözcüğü yazılarak tarama yapılmıştır. Araştırmaya yalnızca eğitim-öğretim konu alanındaki tezler dahil edilmiştir. Bu kapsamda toplam 48 tez analiz edilmiştir. Tezlerin analiz edilmesinde araştırmacı tarafından oluşturulan kodlama anahtarı kullanılmıştır. Buna göre çatışma çözme konusunda yapılan tezlerin büyük çoğunluğu yüksek lisans düzeyindedir. Ayrıca tezlerde en fazla ortaokul kademesinde ve öğrencilerle çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğünde ise 0-100 ve 401 ve üzeri örneklem büyüklüğü tercih edilmiştir. Bu tezlerde en fazla çatışma çözme ile belirlenen diğer değişkenler arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Tezler ağırlıklı nicel yöntemlerle yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında çatışma çözmeye ilişkin alanyazındaki boşluğu belirleme ve yapılacak diğer çalışmalara öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çatışma çözme, betimsel içerik analizi, lisansüstü çalışmalar.

EXAMINATION OF GRADUATE THESIS RELATED TO CONFLICT RESOLUTION

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyze graduate theses related to conflict resolution. In this context, it has been determined how the distribution of the graduate theses on conflict resolution is related to the type of thesis, the education level, the data source, the number of people in the study group, their aims and methods. The research was carried out with descriptive content analysis. In this context, Council of Higher Education National Thesis Center was searched by writing the keyword "conflict resolution". Only the theses in the field of education and teaching were included in the research. In this context, a total of 48 theses were analyzed. The coding form created by the researcher was used in the analysis of the theses. Accordingly, the majority of theses on conflict resolution are at the master's level. In addition, studies were carried out mostly at secondary school level and with students in theses. In the sample size, 0-100 and 401 and above sample sizes were preferred. In these theses, the relationship between conflict resolution and other variables determined was tried to be revealed. Theses were made with mainly quantitative methods. In the light of the findings obtained as a result of the research, suggestions were made to identify the gap in the literature on conflict resolution and to other studies to be done.

Keywords: Conflict resolution, descriptive content analysis, graduate thesis.

Giriş

Çatışmalar bireylerin yaşamında kaçınılmaz olan durumlardır. Çünkü çatışmalar bireylerin etkileşim halinde yaşaması sonucunda meydana gelmektedir. Bireylerin yaşama bakış açısı, deneyimleri, değer yargıları, inançları, gereksinimleri ve yaşama ilişkin beklentileri gibi pek çok neden bireylerin bir olayı diğerlerinden farklı algılamasına ve diğer bireylerle çatışmalar yaşamasına yol açabilir. Birbirinden farklı özelliklere sahip bireylerin bir arada yaşamasında zaman zaman çatışmalar oluşabilir. Bu nedenle çatışmaları kaçınılması gereken bir durum olmak görmek yerine çatışmaları etkili ve barışçıl yollarla çözmek ve bu süreci bireylerin yararına yönetmek önem taşımaktadır. Ancak bu durumda çatışmalardan yaşama dair deneyimler edinilir ve bireyler doğru yollar kullanarak çatışma çözme sürecini devam ettirir. Bu süreci barışçıl yollarla öğrenmede kuşkusuz eğitim kurumlarına çok iş düşmektedir.

Çatışmalar alanyazında farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Bu tanımların farklılaşması uzmanların çatışmaya olan bakış açılarından, yaşanan çatışmaların nedenlerinden ya da nasıl çözüleceğine ilişkin farklı yaklaşımlar benimsemelerinden kaynaklanmış olabilir. Bu kapsamda alanyazında yapılan farklı tanımlamalar aşağıda belirtilmiştir:

- Çatışmak işi (Türk Dil Kurumu [TDK], 2022).
- Fiziksel şiddet içeren bir kavga ya da uyuşmazlık, sözel tartışma (Karip, 2013).
- Düşünce, çıkar vb. durumlardan kaynaklı huzursuzluk ya da anlaşmazlık durumu (Kara, 2018).
- Kişiler ya da gruplar arasında birbirlerinin görüşleri kabul etme sürecinde ortaya çıkan anlaşmazlık (Thakore, 2013; Akt. Akpolat ve Oğuz, 2022).
- Sosyal varlıklar olarak ele alınan birey, grup ya da örgütler arasında yaşanan uyumsuzluklar (Rahim, 2001).

Çatışmalar tanımlardan da anlaşılacağı gibi, sosyal varlıklar arasında belirli nedenlerden kaynaklı ortaya çıkan anlaşmazlık olarak ele alınmıştır. Çatışmanın doğası düşünüldüğünde ise bu kavramı problem, yanlış anlama ve anlaşılma, kaos, öfke gibi kavramlarla da açıklamak olanaklıdır. Ayrıca barışçıl yollarla çözülen çatışma durumları düşünüldüğünde bu kavram uzlaşma, anlaşma, iş birliği, müzakere gibi kavramlarla da açıklanabilir.

Çatışma pek çok nedenden kaynaklanabilir. Bu bağlamda çatışmanın nedenlerini Schrupf, Crawford ve Bodine (1997/2007; Akt. Gürdoğan Bayır, 2015) temel psikolojik gereksinimler, sınırlı kaynaklar ve farklı değerler olarak ele almıştır. Temel psikolojik gereksinimler yaşamsal gereksinimler, ait olma, güç, eğlenme ve özgürlükle açıklanmıştır. Sınırlı kaynaklar ise zaman, para vb. kaynakların yeterli olmayışı ile ilgilidir. Farklı değerler ise bireylerin benimsedikleri yaşam felsefesi ile yakından ilişkilidir.

Çatışmaların çözümünde çatışmaya neden olan durumlar önemlidir. Dolayısıyla çatışmaların çözümünde kullanılan yaklaşımlar nedenleriyle yakından ilişkilidir. Çatışmaların yaşanmasından öte bu çatışmaların nasıl çözüldüğü son derece önemli bir konudur. Çatışmaların yıkıcı değil yapıcı yollarla çözülmesi bireylere olumlu yansımaktadır. Bireylerin benimsediği farklı çatışma çözme stilleri olabilir. Alanyazında çatışma çözme stillerini Johnson (2006) problem çözme, güç kullanma, uyma, kaçınma ve uzlaşma başlıkları altında açıklamıştır. Bu durumda bireylerin karşılıklı yararı ele alınarak bir yol tercih etmesi gerekmektedir.

Eğitim-Öğretim Ortamları ve Çatışma Çözme Süreci

Eğitim-öğretim ortamları çatışmaların yaşanacağı ortamlar arasındadır. Çünkü bu ortamlar farklı bireylerin bir araya geldiği ortamlardır. Dolayısıyla hem çatışmaların yaşandığı hem de bu çatışmaların nasıl barışçıl yollarla çözüleceğinin öğretildiği ortamlar olarak okullar çatışma çözümü için kilit rol oynamaktadır.

Okullar yönetici, öğretmen, öğrenci, veli gibi pek çok insanın etkileşimde bulunduğu kurumlardır. Beyaz, Güner, Irmak ve Toruk (2002) tarafından da belirtildiği gibi okul ortamında yönetici ya da öğretmenler ortak amaçları gerçekleştirmek için çalışıp etkileşim halinde bulunmaktadır. Bu durum ise zaman zaman anlaşmazlıkların yani çatışmaların yaşanmasına neden olmaktadır. Önemli olan çatışmaların var olması değil, çatışmaların nasıl yönetildiği ve çözüldüğüdür. Bu durumda öncelikle ılımlı bir okul kültürü oluşturma açısından etkili çatışma çözme yollarını bilmesi ve uygulaması gerekmektedir.

Okul yöneticilerinin çatışmayı nasıl çözümledikleri okul yönetiminde gerekli olan ekip ruhunu oluşturma ve devam ettirme açısından önemlidir. Okullarda iletişimsizlik, çalışanların tutumları, dürüstlük, çalışma alışkanlıkları gibi pek çok nedenden kaynaklı çatışmalar çıkabilir (Akpolat ve Oğuz, 2022). Bu durumda yine okul yöneticilerinin benimsedikleri çatışma çözme stili sürecin olumlu sonuçlanmasına yol açmalıdır.

Okullarda yer alan çatışma durumlarının öğrenme ortamının kalitesine ve öğretmen performansına yansıdığı ifade edilebilir (Valente ve Lourenço, 2020; Akt. Alagöz ve Canlı, 2022). Öğretmenlerin sergilediği performans öğrencinin başarısıyla yakından ilişkilidir. Okullarda öğretmenler genellikle çatışmaları yönetmekle zaman geçirmektedir. Sınıfta olumlu bir ortamın oluşması açısından da öğrencilere çatışma çözme süreçleri öğretilmelidir (Bilgin, 2008). Öğretmenler hem öğrenci davranışlarını şekillendiren hem de kurumun hedeflerine ulaşmasını sağlayan önemli bir paydaştır (Özge Sağbaşı ve Özkan, 2022). Dolayısıyla öğretmenlerin hem kendisinin etkili çatışma çözme stillerine sahip olması hem de bunları öğrencilere göstermesi ve öğretmesi gelecek nesillerin barışçıl çatışma çözme yollarını benimsemesi açısından önemlidir. Bu bağlamda öğrencilere bu becerilerin kazandırılmasına erken yaşlarda başlanmalı ve problem çözme, drama, iş birliğine dayalı öğrenme, tartışmalı konuların öğretimi, barış eğitimi gibi öğrenciyi etkin kılacak yöntemler kullanılmalıdır.

Okullarda farklı paydaşlar düşünüldüğünde onların barışçıl çatışma çözme yolları kazanmasına ilişkin çalışmaların yapılması ılımlı ortamlar oluşturma ve gelecek nesillerin bu becerilerle donanık hale gelmesi bakımından önemlidir. Alanyazında çatışma çözme süreçlerine ilişkin pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Alanyazında çatışma çözme açısından edebi ürünlerin incelenmesi (Can, 20201; Ozan Demir, 2009), çatışma çözme ile farklı değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi (Aydın, 2017; Korkmaz, 2021; Rehber, 2007; Yıldırım, 2006; Yılmaz, 2015), çatışma çözme becerilerinin geliştirilmesi (Arslan, 2014; Gündoğdu, 2009; Gürdoğan Bayır, 2015; Kuş, 2007; Sünbül, 2008; Taştan, 2004; Yılmaz, 2019), çatışma çözme hakkındaki öğretmen görüşlerinin belirlenmesi (Bedir, 2008; Şimşek, 2019) ve çatışma çözme stillerinin belirlenmesi (Bozoğlan, 2010; Spahi Kovaç, 2020) konularında çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Ancak çatışma çözmeye ilişkin yapılan çalışmaların analizine ilişkin herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma çatışma çözme konusundaki alanyazındaki boşluğu belirlemek ve bu yönüyle gelecek çalışmalara yön vermek açısından önemli görülmüştür. Bu bağlamda bu araştırmanın genel amacı çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin analiz edilmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin tez türüne göre dağılımı nedir?
- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin öğretim kademesine göre dağılımı nedir?
- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin veri kaynağına göre dağılımı nedir?
- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin çalışma grubundaki kişi sayısına göre dağılımı nedir?
- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin amaçları nelerdir?
- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerde hangi yöntemler kullanılmıştır?

Yöntem

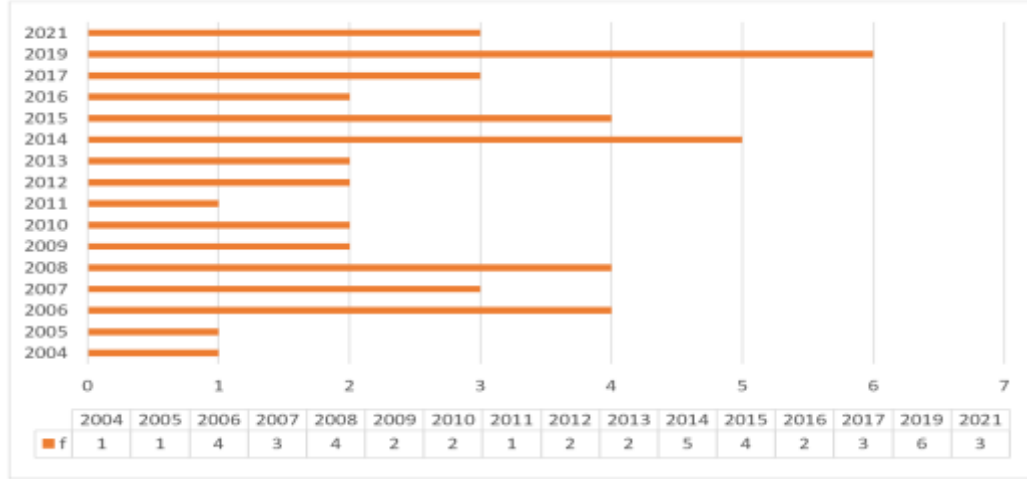
Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve analiz edilmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli/Deseni

Çatışmaya çözmeye ilişkin lisansüstü çalışmaların analizini amaçlayan bu araştırma bir içerik analizi çalışmasıdır. İçerik analizi “araştırılan bilginin yaygınlaştırılması ve gelecek araştırmaların, politikaların, uygulamaların ve kamu algısının şekillendirilmesinde önemli bir role sahip olan araştırma sentezleri”dir (Suri ve Clarke, 2009; Akt. Çalık ve Sözbilir, 2014) Bu çalışmalar meta analiz, meta sentez ve betimsel içerik analizi çalışmalarından oluşmaktadır. Bu araştırmada betimsel içerik analizi benimsenmiştir. Çünkü betimsel içerik analizi, belirli bir konu alanında yapılan araştırmaların incelenmesi, bu konudaki ortak eğilimlerin belirlenmesi ve konuya ilişkin sonuçların değerlendirilmesini içeren sistematik araştırmalardır (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu araştırmada da çatışma çözme alanındaki lisansüstü çalışmanın incelenmesi, bu çalışmalara ilişkin olarak alanyazındaki eğilimlerin belirlenmesi ve yapılacak çalışmalara yol göstermesi amaçlandığından dolayı betimsel içerik analizi tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın veri kaynaklarını YÖK Ulusal Tez Merkezinde çatışma çözme dayalı yapılan lisansüstü çalışmalar oluşturmuştur. Bu bağlamda araştırmanın veri kaynaklarına ulaşmak için Ulusal Tez Merkezi gelişmiş tarama bölümüne “çatışma çözme” anahtar sözcüğü yazılarak tarama yapılmıştır. Çalışmaların araştırmaya dahil edilmesinde yıl sınırlamasına gidilmemiştir. Ancak konu alanı bölümünde “eğitim ve öğretim” yazan ve erişime açık olan tezler analiz edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın veri kaynaklarını 48 lisansüstü çalışma oluşturmuştur. Bu çalışma erişime açık lisansüstü tezlerin analizini kapsadığı için etik kurul kararına gereksinim duyulmamıştır. Bu çalışmaların yıllara, yapıldığı üniversiteye, anabilim dalına ve bilim dalına dağılımları ele alınmıştır. Buna göre çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü gibi, 2004 ile 2021 yılları arasında çatışma çözmeye ilişkin yapılan tez sayısı 1 ile 6 arasında değişmektedir. Çatışma çözme konusunda en fazla tez (6) 2019 yılında yapılmıştır. Bunu 2014 yılında yapılan 5 tez izlemiştir. 2006, 2008 ve 2015 yıllarında da 4 tez yapılmıştır. Tezlerin yapıldığı üniversiteye göre dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

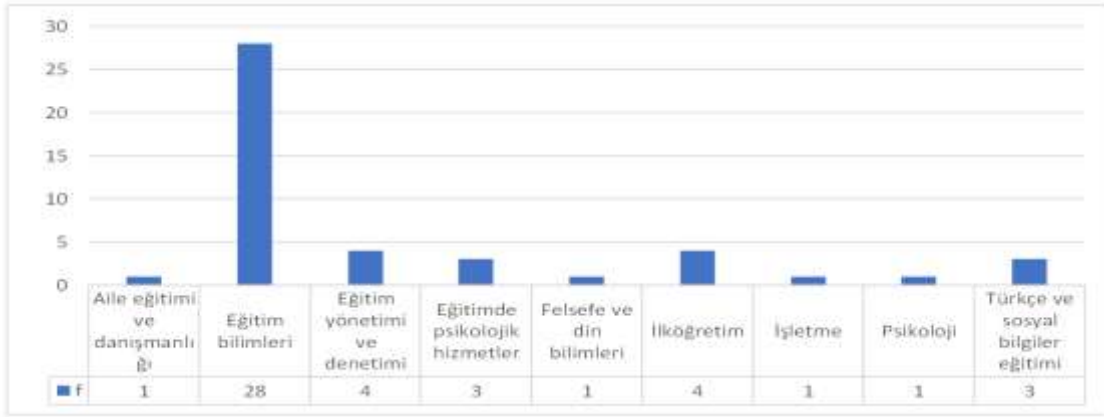
Tablo 1

Tezlerin Yapıldığı Üniversiteye Göre Dağılımları

Üniversite	f
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1
Anadolu Üniversitesi	2
Ankara Üniversitesi	3
Bahçeşehir Üniversitesi	2
Burdur Mehmet Ersoy Üniversitesi	1
Bursa Uludağ Üniversitesi	2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1
Çukurova Üniversitesi	4
Dokuz Eylül Üniversitesi	6
Gaziantep Üniversitesi	2
Hacettepe Üniversitesi	1
Haliç Üniversitesi	1
İnönü Üniversitesi	1
İstanbul Sabahattin Zayim Üniversitesi	1
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1
Kocaeli Üniversitesi	1
Marmara Üniversitesi	3
Necmettin Erbakan Üniversitesi	4
Okan Üniversitesi	2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1

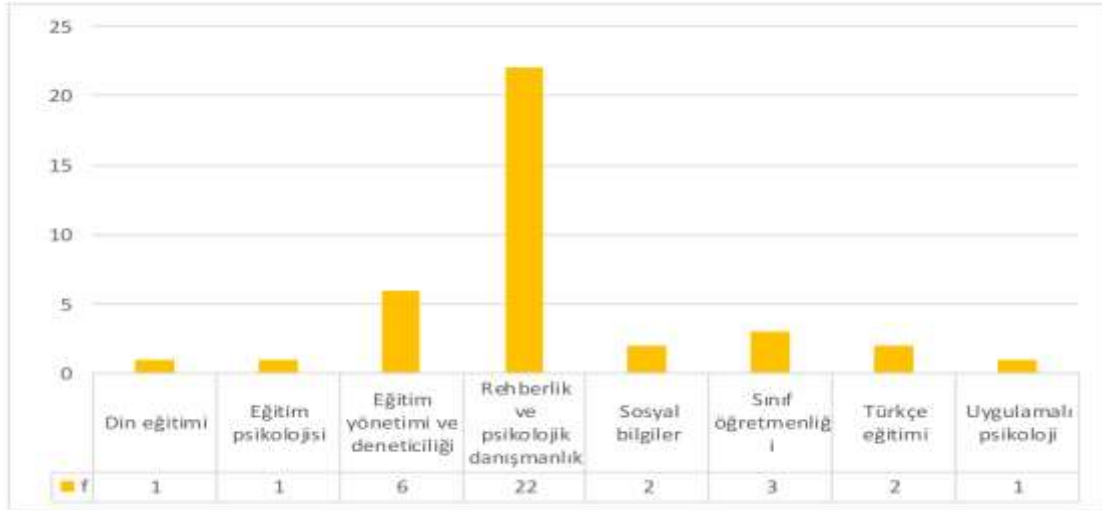
Sakarya Üniversitesi	2
Selçuk Üniversitesi	4
Yeditepe Üniversitesi	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi, çatışma çözmeye ilişkin en fazla tez (6) Dokuz Eylül Üniversitesi’nde yapılmıştır. Bunu 4’er tez ile Çukurova Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi izlemiştir. Tezlerin yapıldığı anabilim dalına göre dağılımları Grafik 2’de sunulmuştur.

Grafik 2. Tezlerin Yapıldığı Anabilim Dalına Göre Dağılımı

Grafik 2’de görüldüğü gibi, çatışma çözmeye konusunda en fazla tez (28) eğitim bilimleri anabilim dalında yapılmıştır. Bunu 4’er tez ile eğitim yönetimi ve denetimi ile ilköğretim anabilim dalları izlemiştir. Yapılan tezlerin bilim dalına göre dağılımı ise Grafik 3’te verilmiştir.

Grafik 3. Tezlerin Yapıldığı Bilim Dalına Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü gibi, en fazla tez (22) rehberlik ve psikolojik danışmanlık bilim dalında yapılmıştır. Bunu 6 tez ile eğitim yönetimi ve deneticiliği bilim dalı izlemiştir. Üniversitelerin tez yazım yönergelerindeki farklılık nedeniyle bazı tezlerin yapıldığı bilim dalı bilgisine ulaşılamamıştır.

Araştırmada verilerin analiz edilmesi için yıl, üniversite, anabilim dalı, bilim dalı, tez türü, araştırmanın amacı, çalışılan kademe, yöntem, veri kaynağı ve çalışma grubu başlıklarına yer verilen ve araştırmacı tarafından oluşturulan bir kodlama anahtarı kullanılmıştır. Kodlama anahtarında yer alan bu başlıklar verilerin analiz edilmesine temel teşkil etmiştir. Araştırmada verilerin analiz edilmesinde MAXQDA programından yararlanılmıştır. Kodlama anahtarında yer alan başlıklar

MAXQDA programına girilmiş ve tezler bu başlıklara uyumlu olacak şekilde analiz edilmiştir. Araştırmanın alt amaçları doğrultusunda ele alınan bulguların ortaya konulmasında şekil, grafik ve tablolar kullanılmıştır.

Araştırma Etiği

Bu makalede veriler Ulusal Tez Merkezinde erişime açık tezlerden sağlanmıştır. Dolayısıyla etik kurul izni alınmamıştır.

Bulgular

Bu bölümde elde bulgular, araştırmanın alt amaçları çerçevesindeki alt başlıklarla sunulmuştur.

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin tez türüne göre dağılımına ilişkin bulgular

Çatışma çözüme alanında hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin yapıldığı görülmüştür. Buna göre tezlerin tez türüne göre dağılımı Grafik 4’te verilmiştir.

Grafik 4. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Görüldüğü gibi çatışma çözüme alanında 39 yüksek lisans tezi yapılmıştır. Bu alanda yapılan tezlerin 9’u ise doktora düzeyindedir. Buna göre bu alanda yapılan doktora tezlerinin sayıca az olduğu ifade edilebilir.

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü çalışmaların öğretim kademesine göre dağılımına ilişkin bulgular

Çatışma çözüme konusundaki tezler incelendiğinde farklı öğretim kademelerinde çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Buna göre öğretim kademelerine ilişkin dağılım Grafik 5’te verilmiştir.

Grafik 5. Tezlerin Yapıldığı Öğretim Kademesine Göre Dağılımı

Grafikte görüldüğü gibi, çatışma çözmeye yönelik tezlerin çoğunluğu (24) ortaokul kademesinde yapılmıştır. Bunu lise, ilkököl ve üniversitede yapılan tezler izlemektedir. Bu alanda en az tez erken çocukluk döneminde yapılmıştır. Bu dönemde az çalışmanın yapılması çocukların okuma-yazma bilmemesi ile ilişkilendirilebilir. Öğretmen ve yöneticilerle çalışılan bazı tezlerde ise birden fazla öğretim kademesinden yararlanılmıştır.

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü çalışmaların veri kaynağına göre dağılımına ilişkin bulgular

Çatışma çözmeye konusunda yapılan tezler incelendiğinde verilerin farklı kaynaklardan elde edildiği görülmüştür. Buna göre veri kaynaklarına ilişkin dağılım Grafik 6'da verilmiştir.

Grafik 6. Tezlerin Veri Kaynağına Göre Dağılımı

Grafik 6'da görüldüğü gibi, çatışma çözmeye konusunda yapılan tezlerde öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerden veri toplandığı görülmüştür. Yine çeşitli dokümanlar çatışma çözmeye süreçleri açısından incelenmiştir. Bu tezlerde veri kaynağı olarak çoğunlukla (32) öğrencilerden yararlanılmıştır. Öğrencilerden bu konuda en fazla yararlanılmasının nedeni kolay ulaşılabilir olması ve sayıca fazla çoğunluğa sahip olmaları olabilir. Bazı tezlerde ise birden fazla veri kaynağına başvurulmuştur. Doküman olarak ise ders kitapları, masallar ve Kur'an kıssaları incelenmiştir. Çatışma çözmeye konusunda ise en az velilere başvurulmuştur. Bu bağlamda bu konuda yapılan tezlerde tüm paydaşların işe koşulduğu ifade edilebilir.

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü çalışmaların çalışma grubundaki kişi sayısına göre dağılımına ilişkin bulgular

Çatışma çözmeye konusunda yapılan tezlerde çalışma grubunda yer alan kişilerin sayıya göre dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

Tezlerin Çalışma Grubundaki Kişi Sayısına Göre Dağılımları

Kişi sayısı	f
0-100	17
101-200	2
201-300	5
301-400	6
401 ve üstü	14

Tablo 2'de görüldüğü gibi, çalışma grubu olarak en fazla 0-100 kişi arasında çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Bunu 401 ve üstü sayıdaki grup izlemiştir. Yapılan tezlerin genellikle nicel yöntemlerle yapılmasından kaynaklı olarak 401 ve üstü sayısının çoğunlukta olduğu ifade edilebilir. 0-100 arası kişi sayısı ise genellikle deneysel yöntemler tercih edilen tezlerde ağırlıktadır.

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü çalışmaların amaçlarına ilişkin bulgular

Çatışma çözüme konusunda yapılan lisansüstü tezlerin yapılış amaçları belirlenmiştir. Buna göre tezlerin amaçları Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Tezlerin Amaçları

Şekilde görüldüğü gibi, çatışmaya çözmeye yönelik olarak yapılan tezlerin amaçlarının çatışma çözme becerisi ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek, çeşitli programların çatışma çözme becerisine etkisini belirlemek, çatışma çözme stil/strateji/davranışlarını belirlemek, yazılı kaynakları çatışma çözme süreçleri açısından incelemek, çatışma çözme hakkındaki görüşleri almak ve çatışma çözme becerisi ölçeği geliştirmek şeklinde olduğu görülmüştür. Yapılan tezlerde en fazla tezin (27) çatışma çözme ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi ele aldığı belirlenmiştir. Yapılan tezlerde çatışma çözme becerisi ile kişilik özellikleri ve psikolojik sağlamlık, stresle başa çıkma, anne baba tutumları, empatik eğilim, dinleme becerisi, sosyal beceri düzeyi, liderlik stilleri, sorunlu davranış örüntüleri gibi değişkenler arasındaki ilişki araştırılmıştır. Ayrıca çatışma çözme ile demografik değişkenler arasındaki ilişki de incelenmiştir. Yapılan tezlerde öğrencilerin çatışma çözme becerilerini geliştirmek için farklı programların uygulandığı ve bu programların çatışma çözme becerisine etkisini incelemenin amaçlandığı görülmüştür. Buna göre bu tezlerde çatışma çözme, yaratıcı drama, karakter eğitimi, akran arabuluculuğu, grup rehberliği, barış eğitimi, problem çözme gibi programlar uygulanmış ve programların öğrencilerin çatışma çözme becerisine etkisi belirlenmiştir. Yapılan bazı tezlerde ise çalışma grubunun çatışma çözme stil/davranış/stratejileri belirlenmiştir. Bu tezlerde yöneticiler, üniversite öğrencileri ve öğretmenler çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada 4 tane tezin yazılı dokümanları çatışma çözme süreçleri açısından incelediği görülmüştür. Masallar, ders kitapları ve Kur'an Kıssaları bu araştırmaların veri kaynağını oluşturmuştur. Buna göre çatışma çözme konusunda genellikle ilişki belirlemeye yönelik tezlerin ağırlıklı olduğu söylenebilir.

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan lisansüstü çalışmalarda kullanılan yöntemle ilişkin bulgular

Çatışma çözmeye ilişkin yapılan tezlerde farklı yöntemlerin kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Buna göre tezlerde kullanılan yöntemler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3
Tezlerde Kullanılan Yöntemlere Göre Dağılım

Yöntem	f
Nicel Araştırma	
İlişkisel tarama	15
Tarama	8
Deneysel	17
Nitel Araştırma	
İçerik çözümlemesi	1
Durum çalışması	1
Doküman incelemesi	2
Karma Yöntem Araştırması	
Üçgenleme	1
Ardışık açımlayıcı desen	1
Gömülü deneysel desen	1

Tabloda görüldüğü gibi, çatışma çözme becerisine yönelik olarak yapılan çalışmalarda nicel, nitel ve karma yöntemlerden yararlanılmıştır. Nicel yöntemlerden ilişkisel tarama, tarama ve deneysel araştırmalara başvurulmuştur. Nitel araştırmalardan ise içerik çözümlemesi, durum çalışması ve doküman incelemesiyle araştırmalar yapılırken karma yöntemlerden üçgenleme, ardışık açımlayıcı desen ve gömülü deneysel desene çalışmalar yapılmıştır. Yapılan tezler yöntem bakımından ele alındığında en fazla deneysel araştırma ve ilişkisel tarama türündeki araştırmalara yer verildiği görülmüştür. Buna göre tezlerin en fazla nicel araştırma yöntemleriyle yürütüldüğü görülmüştür. Bu bağlamda bu alanda nitel araştırma ve karma yöntem türündeki araştırmaların oldukça az sayıda olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla çatışma çözme alanında süreci derinlemesine ele alan tez sayısının az olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çatışma çözme konusunda lisansüstü tezlerin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada ulusal tez merkezinde erişime açık olan tezler incelenmiştir. Tezler tez türü, öğretim kademesi, veri kaynağı, çalışma grubundaki kişi sayısı, tezlerin amaçları ve yöntemleri başlıkları altında incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler getirilerek alanyazına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada çatışma çözmeye yönelik yapılan tezlerin daha çok yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Gündoğdu ve Dönmez (2016) tarafından Türkçe öğretim programları alanında yapılan makale ve tezleri inceledikleri araştırmalarında da tezlerin yüksek lisans düzeyinde daha fazla yapıldığı sonucuna ulaşılmış ve doktora tezlerinin nicelik açısından yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla çalışılan konu alanları farklı da olsa bu iki çalışmanın sonuçlarının birbirini desteklediği ifade edilebilir. Bu durumun nedeni üniversitelerde yüksek lisans programlarının daha yaygın olması ve bu programlardaki öğrenci sayısının daha çok olması olabilir.

Çatışma çözme konusunda en fazla çalışılan öğretim kademesinin ortaokul, en az çalışılan düzeyinin ise erken çocukluk olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güven ve Aslan (2018) tarafından yapılan araştırmada da en az okulöncesi dönem çocuklarından veri toplandığı belirlenmiştir. Güven ve Ceylan (2017) tarafından sınıf yönetimine ilişkin çalışmaların incelendiği araştırmada da en az özel eğitimin tercih edildiği bunu okulöncesi dönemin izlediği belirlenmiştir. Dolayısıyla bu sonuçların da benzerlik taşıdığı ifade edilebilir. Çünkü çatışma çözmeye ilişkin yapılan tezlerde hiç özel eğitime başvurulmamıştır.

Çatışma çözme konusunda yapılan tezler incelendiğinde en fazla öğrenciden veri toplandığı en az velilerden veri toplandığı bulunmuştur. Arık ve Türkmen (2009) tarafından yapılan araştırmada da en fazla öğrencilerin veri kaynağı olarak tercih edildiği belirlenmiştir. Doğan ve Tok (2018) ve Şara, Karadereli ve Hasanoğlu (2016) tarafından yapılan araştırmada da velilerden daha az veri toplandığı belirlenmiştir. Yine Güven ve Ceylan (2017) tarafından sınıf yönetimine ilişkin yapılan araştırmada da

en az tercih edilen katılımcı grubunun veli olduğu ortaya çıkmıştır. Gündoğdu ve Dönmez (2016) ise araştırmalarında farklı veri kaynaklarının (veli, yönetici vb.) işe koşulması gerektiğini önermiştir.

Çatışma çözme konusunda yapılan tezlerde çalışma grubunda en fazla 0-100 kişi arasında kişinin yer aldığı belirlenmiştir. Araştırma da yine 400 ve üzeri kişi sayısında yapılan çalışmalar fazladır. Bu çalışmada bu örneklem grubunun ağırlıkla tercih edilmesinin nedeni ilişkisel ve deneysel çalışmaların ağırlık taşımasından kaynaklanacağı söylenebilir. Yapılan bu araştırmada nicel yöntemlerin daha çok kullanıldığı sonucuyla bu sonuç paraleldir. Özkan-Hıdıroğlu (2020) tarafından eğitim denetimi alanında yapılan çalışmaların incelendiği makalesinde de en fazla 0-100 arası örneklem büyüklüğüne ulaşıldığı sonucu bulunmuştur. Bu sonuç ile araştırmada elde edilen örneklem büyüklüğüne ilişkin sonuç benzerlik taşımaktadır. Göktaş vd. (2012) tarafından yapılan araştırmada da örneklem büyüklüğünün 1-200 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun araştırmada elde edilen sonuçla örtüştüğü ifade edilebilir.

Araştırmada çatışma çözme konusunda yapılan tezlerin çatışma çözme ile değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleme ve çeşitli programların çatışma çözme becerisine etkisinin incelenmesi konusunda yapıldığı ortaya çıkmıştır. Güven ve Aslan (2018) tarafından yapılan araştırmada en fazla korelasyon analizinin kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sonuç göz önüne alındığında dolayısıyla en fazla ilişkisel araştırmaların yer aldığı sonucuna ulaşılabilir.

Çatışma çözme konusunda yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun nicel araştırma yöntemleri benimsenerek gerçekleştirildiği görülmüştür. Aydın ve Uysal'ın (2014) eğitim yönetimi alanına yönelik olarak yaptığı çalışmada Türkiye'de daha çok nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Göktaş vd.'nin (2012) ve Doğan ve Tok'un (2018) eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmaları inceledikleri araştırmalarında da çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yöntemlerle ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Dilek, Baysan ve Öztürk (2018) tarafından sosyal bilgiler eğitimine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerinin incelendiği araştırmada, Şara, Karadereli ve Hasanoğlu (2016) ve Güven ve Ceylan (2017) tarafından sınıf yönetimi alanında yapılan araştırmalarda benzer biçimde nicel araştırmaların ağırlık taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Güven ve Aslan'ın (2018) yaptığı ve psikolojik danışma ve rehberlik alanındaki makaleleri incelediği çalışmasında da nicel araştırma yöntemlerinin daha fazla kullanıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bunlara ek olarak Ozan ve Köse (2014) ve Erdem (2011) tarafından yapılan araştırmalarda da nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında eğitim bilimlerinin farklı konularında yapılan çalışmaların incelendiği bu araştırmalarda da nicel yöntemlerin daha kullanılması sonucu bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Nicel araştırmalarda örnekleme daha kolay ulaşma, veri toplama ve analiz süreçlerinin hızlı olması, nitel araştırmalarda da doğal ortamında araştırma yapma gerekliliği (Ekiz, 2009) nicel araştırmaların daha çok tercih edilmesinin bir nedeni olabilir. Alanyazında pek çok konuda yapılan araştırmada olduğu gibi çatışma çözme konusunda da nitel ve karma yöntem araştırmaların az olması dikkat çekicidir. Özellikle nicel ve nitel araştırmaların sınırlılıklarını birlikte kullanılarak en aza indiren karma yöntem araştırmalarına da ağırlık verilmesi çatışma çözme sürecini çok yönlü olarak ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

Sonuç olarak çatışma çözme konusunda yüksek lisans tez sayısının doktora göre oldukça fazla olduğu, en fazla ortaokul düzeyinden ve öğrencilerden veri toplandığı belirlenmiştir. Yine araştırmaların en fazla nicel yöntemle gerçekleştiği ve tezlerde çatışma çözme ile diğer değişkenler arasında ilişki arama yönünde çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre şu öneriler getirilmiştir:

- Bu araştırma Türkiye'de yapılan lisansüstü tezleri kapsamaktadır. Dolayısıyla makaleleri ya da yurt dışında yapılan çalışmaları da ele alan inceleme araştırmaları yapılabilir.
- Çatışma çözme konusundaki çalışmaların incelenmesini kapsayan bu araştırma sonucunda en az çalışılan kademenin erken çocukluk dönemi olduğu belirlenmiştir. Ancak çatışma çözme konusunda yapılan çalışmaların tüm öğretim kademelerini kapsamaması gerekmektedir. Çünkü çatışma çözme becerisi erken yaşlarda edinilmesi gereken bir beceridir. Bu nedenle erken çocukluktan yükseköğretime kadar tüm kademelerde çalışmaların yapılması ve bu kademelerdeki bireylerin çatışma çözme konusundaki eksikliklerinin belirlenmesi önemlidir.

- Çatışma çözmeye ilişkin yapılan çalışmaları inceleyen bu araştırmada en az velilerden veri toplandığı görülmüştür. Ancak çatışma çözme konusunda tüm paydaşlardan veri toplanmalı ve bu süreç farklı bakış açılarıyla ortaya konulmalıdır. Özellikle eğitim sürecinde ailenin önemi göz önünde bulundurulduğunda bu konuda ailelerle çalışmalara ağırlık verilmelidir.
- Çatışma çözme konusunda daha çok çatışma çözme ile diğer değişkenler arasında ilişkiyi belirleme yönünde çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmaların yanı sıra etkili çatışma çözme davranışlarını kazandırma yönünde çalışmalar da yapılabilir.
- Çatışma çözme, barış eğitimi, karakter eğitimi, akran arabuluculuğu gibi programların çatışma çözme becerisine etkisinin ele alındığı lisansüstü tezler bulunmaktadır. Bu kapsamda değer eğitimi, etkili iletişim, iş birliğine dayalı öğrenme gibi farklı programların da etkisi araştırılabilir.
- Okullarda tüm paydaşların çatışma çözme becerisi konusundaki ihtiyaçları belirlenerek buna yönelik eğitimler düzenlenebilir.
- Çatışma çözme konusunda nicel araştırmaların daha ağırlık taşıdığı bulunmuştur. Bu kapsamda süreci derinlemesine ele alan nitel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilecek çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır.

Yazarların Katkı Oranı

Yazarın makaleye katkı oranı %100'dür.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum yoktur.

Kaynaklar

- Akpolat, T. ve Oğuz, E. (2022). Okul yöneticilerinin analitik ve bütüncül düşünme tarzlarına göre çatışma eylem stillerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(1), 35-50.
- Alagöz, T. ve Canlı, S. (2022). Öğretmenlerin kullandıkları çatışma yönetimi stratejileri ve duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki. *Turkish Journal of Educational Studies*, 9(1), 228-254.
- Arık, R. S. ve Türkmen, M. (2009). *Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi*. <http://www.eab.org.tr/eab/2009/pdf/488.pdf> adresinden 10.08.2022 tarihinde edinilmiştir.
- Arslan, E. (2014). 7. Sınıf öğrencilerine uygulanan bir akran arabuluculuk eğitiminin akran arabulucuların çatışma çözme becerilerine olan etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Aydın, A. ve Uysal, Ş. (2014). Türkiye'de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 177-201.
- Aydın, E. (2017). *Ergenlerde çatışma çözme ve anne baba tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bedir, D. (2008). *Erken çocukluk döneminde çatışma çözme becerisi hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi ve çatışma çözme beceri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Beyaz, B., Güner, A., Irmak, S. ve Toruk, B. (2022). Okul yöneticilerinin çatışma yönetimi stillerinin örgütsel mutluluğa etkisi, *International Academic Social Resources Journal*, 7(33), 25-35.

- Bilgin, A. (2008). *Okullarda şiddeti önlemede bir yöntem çatışma çözme*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bozoğlan, B. (2010). *Balkan ülkeleri üniversite öğrencilerinin çatışma ve şiddete ilişkin farkındalık düzeyleri ile çatışma çözme stilleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Can, A. İ. (2021). *7. Sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan kurgusal metinlerdeki çatışma çözme becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Dilek, A., Baysan, S. ve Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: Bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Doğan, H. ve Tok, T. N. (2018). Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yayınlanan makalelerin incelenmesi: Eğitim ve Bilim Dergisi örneği. *Curr Res Educ*, 4(2), 94-109.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: betimsel bir analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Deđerlendirme Dergisi*, 2(1), s. 140-147.
- Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M. ve Sözbilir, M. (2012). Türkiye’deki eğitim araştırmalarında eğilimler: bir içerik analizi, kuram ve uygulamada eğitim bilimleri. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 443-460.
- Gündoğdu, K. ve Dönmez, B. (2016). 2000-2016 yılları arasında Türkçe öğretim programları alanında yayımlanan makale ve tezlerin analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2109-2125.
- Gündoğdu, R. (2009). *Yaratıcı drama temelli çatışma çözme programının ergenlerde öfke, saldırganlık ve çatışma çözme becerisine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gürdoğan Bayır, Ö. (2015). *İlkokul dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde çatışma çözme becerilerinin gelişiminin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Güven, M. ve Aslan, M. A. (2018). Psikolojik danışma ve rehberlik alanında Türkiye’deki bilimsel dergilerde yayınlanan makaleler üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 593-604.
- Güven, S. ve Ceylan, O. (2017). Ulakbim’de taranan dergilerde sınıf yönetimi alanında yayınlanmış makalelere ilişkin bir farkındalık çalışması. *Journal of Awareness*, 2(2), 43-54.
- Johnson, D. W. (2006). *Reaching out interpersonal effectiveness and self actualization*. (9. Baskı). USA: Pearson Education.
- Kara, Y. (2018). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin stresle başa çıkma tarzları ve çatışma eylem stillerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Karip, E. (2013). *Çatışma yönetimi*. (5. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Korkmaz, B. (2021). *Okul yöneticilerinin çatışma çözme ve dinleme becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Kuş, M. (2007). *Çatışma çözümü eğitimi programının Anadolu lisesi düzeyindeki bir grup öğrencinin çatışma çözme davranışlarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ozan Demir, Y. (2009). *Çocuk masallarında kişilerarasında çatışma çözme süreci*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ozan, C. ve Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), s. 116-136.
- Özge-Sağbaşı, N., ve Özkan, C. (2022). Veli ile yaşanan çatışmanın öğretmen performansına etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(1),414-433.
- Özkan-Hıdıroğlu, Y. (2020). Türkiye’de eğitim denetimi alanında yayımlanan makalelerin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1-22.
- Rahim, M. A. (2001). *Managing conflict in organizations*. (3. Baskı) United States of America: Quorum Books.
- Rehber, E. (2007). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerine göre çatışma çözme davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Sphahi Kovaç, E. (2020). *Kosova’da yaşayan üniversite öğrencilerinin çatışma çözme stilleri: bir karma desen araştırması*. Yayınlanmamış Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sünbül, D. (2008). *Müzakere (problem çözme) ve arabuluculuk eğitim programının ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerileri, öfke kontrolü ile özsaygı düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Şara, P., Karadereli, İ. ve Hasanoğlu, G. (2016). Sınıf yönetimi alanında ULAKBİM’de taranan makalelerin incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 291-307.
- Şimşek, N. (2019). *İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin çatışma çözme stilleri hakkında öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Taştan, N. (2004). *Çatışma çözme ve akran arabuluculuğu eğitimi programlarının ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin çatışma çözme ve akran arabuluculuğu becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Türk Dil Kurumu. (2022). Çatışma. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yıldırım, E. (2006). *Yetiştirme yurtlarında ve ailelerinin yanında kalan ilköğretim 2. Kademe öğrencilerinin çatışma çözme davranışı ile öfke ifade stillerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, K. Ö. (2015). *İlkokul yöneticilerinin ve sınıf öğretmenlerinin çatışma çözme becerileri ile stresle başa çıkma yöntemleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zayim Üniversitesi. İstanbul.

Yılmaz, Ü. (2019). *Akran arabuluculuk eğitiminin özyeterlik denetim odağı ve çatışma çözme becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Extended Abstract

Introduction

The general purpose of the research is to analyze the graduate thesis on conflict resolution. For this purpose, answers to the following questions were sought:

- What is the distribution of graduate theses on conflict resolution by type of thesis?
- What is the distribution of graduate theses on conflict resolution by education level?
- What is the distribution of graduate theses on conflict resolution by data source?
- What is the distribution of graduate theses on conflict resolution by the number of people in the study group?
- What are the aims of graduate theses on conflict resolution?
- Which methods were used in graduate theses on conflict resolution?

Method

This research, which aims to analyze graduate theses on conflict resolution, was conducted through descriptive content analysis. Descriptive content analysis is a systematic research that includes examining the researches in a certain subject area, determining the common trends in this subject and evaluating the results related to the subject (Çalık & Sözbilir, 2014). The data sources of this research consisted of graduate theses based on conflict resolution at the National Thesis Center of Council of Higher Education. In this context, in order to reach the data sources of the research, a search was made by writing the keyword "conflict resolution" in the advanced scanning section of the national thesis center. In this context, the data sources of the research consisted of 48 graduate theses. In order to analyze the data in the research, a coding form was used, which included the titles of year, university, department, branch of science, type of thesis, purpose of the research, educational level studied, method, data source and number of study groups. The MAXQDA program was used to analyze the data in the research. The data in this article were obtained from the theses open to access in the National Thesis Center. Therefore, ethical committee approval was not obtained.

Findings

39 master's theses and 9 doctoral thesis have been made in the field of conflict resolution. It was observed that data were collected from students, teachers, administrators and parents in theses on conflict resolution. In these theses, mostly students were used as data source. It was determined that as the study group, studies were carried out between 0-100 people at the most. This was followed by groups of 401 and above. The aims of theses on conflict resolution are to determine the relationship between conflict resolution skills and various variables, to determine the effect of various programs on conflict resolution skills, to determine conflict resolution styles/strategies/behaviors, to examine written sources in terms of conflict resolution processes, to get opinions on conflict resolution, and to determine conflict resolution. Quantitative, qualitative and mixed methods were used in studies on conflict resolution skills.

Conclusion, Discussion and Recommendations

In the research, it was determined that the theses on conflict resolution were mostly at the master's level. In the research conducted by Gündoğdu and Dönmez (2016), in which they examined the articles and theses made in the field of Turkish teaching programs, it was concluded that the theses were done more at the master's level and it was emphasized that the doctoral theses were insufficient in terms of quantity. It has been concluded that the education level that is mostly studied on conflict resolution is secondary school, and the least studied level is early childhood. In the study conducted by Güven and Aslan (2018), it was determined that data were collected from at least preschool children. When the theses on conflict resolution were examined, it was found that the most data were collected from the students and the least from the parents. In the study conducted by Arık and Türkmen (2009),

it was determined that students were mostly preferred as data source. In the research conducted by Doğan and Tok (2018) and Şara, Karadereli and Hasanoğlu (2016), it was determined that less data was collected from the parents. Again, in the study conducted by Güven and Ceylan (2017) on classroom management, it was revealed that the least preferred participant group was parents. In the theses on conflict resolution, it was determined that there were no more than 0-100 people in the study group. In the research, there are many studies conducted in the number of 400 and more people. It can be said that the reason why this sample group was preferred in this study is due to the weight of relational and experimental studies. This result is in parallel with the result that quantitative methods are used more in this study. In the article by Özkan-Hıdıroğlu (2020), in which studies in the field of educational supervision were examined, it was found that the maximum sample size was between 0-100. In the research, it was revealed that the theses on conflict resolution were made about determining the relationship between conflict resolution and variables and examining the effects of various programs on conflict resolution skills. In the study conducted by Güven and Aslan (2018), it was determined that correlation analysis was used the most. It has been observed that the majority of postgraduate theses on conflict resolution were carried out by adopting quantitative research methods. In the study of Aydın and Uysal (2014), it was concluded that mostly quantitative research methods are used in Turkey. In the studies of Göktaş et al. (2012) and Doğan and Tok (2018), in which they examined the studies in the field of educational sciences, it was concluded that the majority of the studies were handled with quantitative methods. Again, in the study in which the master's theses on social studies education by Dilek, Baysan and Öztürk (2018) were examined, it was concluded that quantitative researches are dominant in the field of classroom management by Şara, Karadereli and Hasanoğlu (2016) and Güven and Ceylan (2017). In the study of Güven and Aslan (2018), in which they examined the articles in the field of psychological counseling and guidance, it was concluded that quantitative research methods were used more. In addition to these, it was concluded in the studies conducted by Ozan and Köse (2014) and Erdem (2011), that quantitative methods are more preferred. According to the results of the research, the following suggestions were made:

- Studies on conflict resolution should cover all education levels. For this reason, it is important to carry out studies at all levels from early childhood to higher education and to identify the lack of individuals at these levels in conflict resolution.
- Data should be collected from all stakeholders on conflict resolution and this process should be presented from different perspectives. Especially considering the importance of the family in the education process, it is necessary to focus on working with families on this issue.
- It has been observed that studies have been carried out to determine the relationship between conflict resolution and other variables. In addition to these studies, studies can be carried out to gain effective conflict resolution behaviors.
- There are graduate theses on the effects of programs such as conflict resolution, peace education, character education, and peer mediation on conflict resolution skills. In this context, the effects of different programs such as values education and effective communication can be investigated.